

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs I. Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es; oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet; capilli tui sicut greges caprarum quae ascenderunt de monte Galaad.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

CAPVT QVARTVM.

1. **Q**uam pulchra es Amica mea, quam pulchra es? oculi tui columbarum absq; eo quod intrinsecus latet: capilli tui sicut greges caprarum quæ ascenderunt de monte Galaad.
2. Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fortibus, & sterilis non est inter eas.
3. Sicut vitæ coccinea labia tua & eloquium tuum dulce; sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ absq; eo quod intrinsecus latet.
4. Sicut turris David collum tuum, quæ edificata est cum propugnaculis; mille clypei pendent ex eâ, omnis armatura fortium.
5. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capræ gemelli, qui pascuntur in lilijs, donec aspiret dies & inclinentur vmbra.
6. Vadam ad montem myrrha, & ad collem thuris.
7. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.
8. Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni; coronaberis de capite Amanæ, de vertice, & sanir, hemor, de cubilibus leonũ, de montibus pardorũ.
9. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno cruce colli tui.
10. Quam pulchræ sunt mamme tuæ soror mea sponsa: pulchriora sunt vbera

tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata.

11. Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub linguâ tuâ; & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
12. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus.
13. Emissiones tuæ paradysus malorum punicorum cum pomorum fructibus.
14. Cypri, cum nardo, nardus & crocus, fistula & cynamomum cum vniuersis lignis Libani, myrra & aloë cum omnibus primis vnguentis.
15. Fons hortorum puteus aquarum viuentium quæ fluunt impetu de libano.
16. Surge Aquilo & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius.

VERSVS I. QVARTI
capitis.

Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es? oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet; capilli tui sicut greges caprarum quæ ascenderunt de monte Galaad.

Quoniam spiritus sancti gratia in Ecclesiastico profluit agro, congruè nunc sponsus sponsam septenis pulchritudinum attollit præconijs, quas attendit in decore & gratia oculorum, capillorum, dentium, labiorum, genarum, colli, & vberum, quia nimirum Christus

Sponsus commēdat sponsam à gratia & decore omnium membrorũ in facie.

Eccle-

Christuse ecclesiam suo iudicat confortio dignam, quam pro gratiarū affluentia, omnium in facie membrorum commendat elegantia.

Facies enim Ecclesie est eius publicus conventus, in quo considerantur, disponuntur, & præcipiuntur semper necessariae & vtilis causæ, quibus informantur, & ad vnitati decorem instituantur ipsius membra, vt nulla in eis deformitatis macula appareat, siue in fide, siue in actione, siue in aliqua canonicarum sanctionum constitutione. Ipse namque publicus Ecclesie conventus, variâ distinguitur professionum, dignitatem, & ordinum qualitate, quia alia est professio monachorum, alia clericorum, alia laicorum: in his autem alia professio Virginum, alia continentium, alia coniugatorum; Dignitatum vero alia imperialis, alia pontificalis, alia præfectoralis, siue aliud quid quod dignitatis nomine appellari potest: Porro ordinum alius Sacerdotalis, alius Leviticus, alius subleuitico, vel alius quilibet Ecclesiasticus ordo, quæ omnia significant septem illæ præscriptæ particulae Sponsi testimonio in Sponsæ corpore laudabiliter positæ.

Oculi enim Ecclesie sunt custodia & prudentia præpositorum, capilli numerositas subditorum, dentes sacrae Scripturae expositores, labia prædicatorum elegantia, siue lectorum diuinam Scripturam re-

citantiū, genæ verecundia disciplinatorū, collū sublimis eloquentia Doctorum, vbera diligentia Magistrorum minores erudientiū, quorum omnium distinctam varietatē in corpore Ecclesie Psalmista collaudans, *astitit*, inquit, *Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate*. Sed de his singulis plenius suo loco dicendum.

Quam pulchra es, inquit, *Amica mea, quam pulchra es*: quam dicit pulchram etiam appellat Amicam, vt insinuet alterum alterius esse effectuum; nam quæ tot pulchritudinum speciebus quas subinfert decoratur, merito Amica efficitur, & quæ Amica probatur, profectò pulchra iudicatur: non enim veluti Amicam secreti sui consciam faceret, nisi hanc virtutum pulchritudinem placentem sibi per gratiā copulasset. Repetitâ verò laude pulchritudinis geminatam approbat virtutem fidei & operationis, quæ ita sibi inseparabiliter sociantur, vt vna sine alterâ semper inutilis comprobetur.

Subdens autem primum septenaræ pulchritudinis membrum, *oculi tui*, inquit, *columbarum, absq̃ eo quod intrinsecus latet*. Sicut supra prænotatum oculi Ecclesie sunt custodia & prouidentia præpositorum erga vtilitatem subditorum, quia sicut oculi duces quidam & custodes sunt subiecto corporis (cæcuse enim in tenebris ambulat & nescit

T quo

Facies Sponsæ publicus Ecclesie conventus est, qui varia professionū, dignitatum & ordinum qualitate distinguitur.

Psal. 44.

Sponsa Amica vocatur ob pulchritudinem.

Quod Sponsa bis pulchra vocetur quod significet.

Primum septenaræ in Sponsa pulchritudinis membrum sunt oculi.

Oculi, capilli, dentes labia, genæ collum, vbera in facie Sponsæ, in Ecclesia quos figurant.

quo eat; ita Prælati curâ suâ & vigilantia custodiunt sibi subiectos, & ducunt in lectam viam prædicatione & actione, vtrobiq̃ue speculatores positi, & ad animarum & ad corporum necessitatem & utilitatem.

Oculi sunt Prælati Ecclesiæ, & quare oculis columbarum tales assimilantur.

Sed isti oculi sunt columbarum, absq̃, eo quod intrinsecus latet, quia innocenter & simpliciter carnalia prouident, & prudenter subditorum periculum spiritualia administrando præuident & cauent: nam cum in terrenis aliquando pro subditorum utilitate occupantur, ipsa terrena non coruino sed columbino oculo intuentur, quia absq̃ue cupiditate & carnali desiderio simpliciter pro sola necessitate expectant & habent, de quibus dicit Propheta, *quasi columba ad fenestras suas*: quid enim sunt fenestræ nostræ, nisi sensus exteriores, per quos ad ista visibilia vel ea cupiendo vel paruipendendo prospicimus? Sancti autem quasi columbæ ad fenestras suas sunt, quia quicquid in exterioribus per sensus corporeos capiunt, simpliciter & innocenter suis vñibus exponunt, nihil in his cum auuiditate & delectatione rapiunt, sed tantum communem in eis suam, suorumq̃ue necessitatem attendunt.

Quomodo Prælati sint columbæ ad fenestras suas.

Quid sit habere oculos columbarum

Est ergo laudabile hoc modo tenere studium actiuæ vitæ, sed longè laudabilius est, id quod intrinsecus latet habere virtutem scilicet vitæ contemplatiuæ: foris enim exteriora honestè dispensant, sed diuinæ

tantum patet cognitioni quâ intentione id faciant, dum plerumq̃ue ab humanis oculis qui corda non vident aliqui religiosi exteriora interdum tractantes iudicantur.

absq̃ue eo quod latet intrinsecus.

Sequitur secunda pars septenarius pulchritudinis, quâ dicitur, *capilli tui sicut greges caprarum, quæ ascenderunt de monte Galaad.*

Secundum pulchritudinis membrum suum capilli.

Capillis, vt prænotatum est, numerositas subditorum designatur, qui quamuis perfectionem maiorum consequi non valeant, conuentum tamen Ecclesiæ sicut capilli caput ornant, capitibus suis hoc est, maioribus pro suo modo & posse obediendo, & constitutam sibi legem seruando adherentes. Vnamquamq̃ue enim professionem suam quicq̃ue loco & ordine iuxta præfixam sibi à Patribus communiter conuersandi Regulam, licet diuerso modo, decorant & ornant. Nam quamuis in Ecclesiâ vniuersali siue particulari non omnes æqualiter viuunt, non omnes æqualiter suo quisq̃ue priuato officio constitutâ obseruent regulam, & eandem plerumq̃ue excedant, publico tamen & communi Religionis & Ordinis teguntur ornamento: sicut è contrario nihil confert honoris aut honestatis toti corpori Ecclesiæ vnius deuotio, si ipsa tota irreligiositatis deformetur instituto. Deniq̃ue religiosa eius communitas ipsius est pulchritudo & nobilitas, sicut & irreligiosa vnanimitas ipsius est turpitudine & ignobilitas.

Capilli significant subditos in Ecclesiâ.

Varietas Ordinum ornamentum est Ecclesiæ.

Vnde

Vnde & dicitur , quia *capilli isli sunt sicut greges caprarum*, quia in singulis professionibus sunt quidam greges , coadunate multitudines, greges quidem quantum ad ordinū diuersitates, siue ad Ecclesias particulares, vnus autem grex, quantum ad fidei vnitatem & Ecclesiam vniuersalem. Greges verò sunt caprarum quia omnes Ecclesiasticae professiones , licet inter se differentes propter varias ordinum qualitates, semper tamen pari intentione ad vnum spectant finem dum omnes caelestia appetētes, suo quique modo adhærent Deo.

Professiones Ecclesiasticae cur vocentur greges caprarum quia ascenderunt de monte Galaad.

Galaad interpretatur aceruus testimonij, & significat sacram Scripturam.

Pf. 18.

Sanctorum Patrum institutio, aceruus testimonij est.

Qualium verò caprarum ? *qua ascenderunt*, inquit, *de monte Galaad*. Galaad dicitur aceruus testimonij, quis autem est iste aceruus testimonij, nisi collectio quaedam & summa diuinarum scripturarum siue institutionum à sanctis Patribus ad utilitatem & honestatem Ecclesiae cōscriptum ? Quid enim est sacra scriptura nisi quidam aceruus testimonij vbique prædicantis & testificantis de Christo ? de quo testimonio canitur in psalmo , *testimonium Domini fidele, sapientiam præstans paruulis*. Paruuli quippe, id est humiles testimonium sanctæ scripturæ intelligunt, cui dum credendo & bene viuendo obaudiunt sapientes fiunt, summa enim Philosophia est optimus viuendi modus. Institutio quoque sanctorum Patrum quidam est aceruus testimonij, quia dum hoc legitime obseruatur, obserua-

toribus suis ad vitæ honestatem testificatur.

Capilli ergo sanctæ Ecclesie sicut greges caprarum quæ ascenderunt de monte Galaad, quia multitudines subditorum quotidie proficiunt testimonijs sanctarum scripturarum, & suorum præpositorum institutis ad communem viuendi ordinem sibi præfixis.

VERSVS II.

Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis foetibus & sterilis non est inter eas

Tertio loco ponitur, *dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis foetibus, & sterilis non est in eis*.

Dentes vt præscriptum est, non absurdè possunt accipi sacre Scripturæ expositores, quia sicut dentes cibos conterunt, ita Sancti expositores in diuinis Scripturis, litteræ grossitudinem in spiritualis sensus redigunt, subtilitatem, vt quæ in superficie intelligi non poterat, per hos dentes quasi commolita, facilius in ventrem intelligentiæ transeat.

Tertiana pulchritudinis membrum sunt dentes. Dentes sacre scripturæ expositores in Ecclesia sunt.

Expositores scripturæ cur assimilentur gregibus tonsarum ascendenti-um de lauacro.

Sed quare isti *dentes sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lauacro* ? videlicet propter expeditum à sæculi negotijs animum, & à terrenæ actionis puluere diuini Spiritus fonte ablutum. Neque enim possunt ad tantæ intelligentiæ

T 2 subti-